

NATUURONDERZOEK RANDWEG HOEDEKENSKERKE

Flora, haas, kleine marterachtigen, konijn en de rugstreeppad

VERANTWOORDING

Opdrachtgever: Rho Adviseurs
Contactpersoon: [REDACTED]
Adres: Postbus 150
3000 AD Rotterdam
Tel: [REDACTED]
E-mail: [REDACTED]@rho.nl

Uitvoering: Adviesbureau E.C.O. Logisch B.V.
Adres: Waaier 72
2451 VW Leimuiden
Tel: 0172 576072
E-mail: algemeen@eco-logisch.com

Projectleider: ing. [REDACTED]

Auteur: ing. [REDACTED]
Kwaliteitscontrole: ing. [REDACTED]

Projectcode: RAVW2330
Status: Definitief
Datum: 8-9-2023

Adviesbureau E.C.O. Logisch B.V. is aangesloten bij brancheorganisatie Netwerk Groene Bureaus.

Het kwaliteitsmanagementsysteem van Adviesbureau E.C.O. Logisch B.V. is ISO 9001:2015 gecertificeerd.

Adviesbureau E.C.O. Logisch B.V. is aangesloten op de Nationale Databank Flora en Fauna en heeft daarmee toegang tot de meest volledige natuurgegevens in Nederland.

INHOUDSOPGAVE

1	Inleiding	4
1.1	Aanleiding en doel.....	4
1.2	Wettelijk kader	4
2	Onderzoeksmethodiek.....	6
2.1	Flora	6
2.2	Haas.....	6
2.3	Kleine marterachtigen.....	6
2.4	Konijn	6
2.5	Rugstreeppad	6
2.6	Vleermuizen.....	7
2.7	Overzicht inventarisaties.....	7
3	Resultaten.....	8
3.1	Flora	8
3.2	Haas.....	8
3.3	Kleine marterachtigen.....	8
3.4	Konijn	8
3.5	Rugstreeppad	8
3.6	Vleermuizen.....	8
3.7	Beschermde functies projectgebied	8
4	Conclusie en aanbevelingen	9
4.1	Conclusie.....	9
4.2	Aanbevelingen t.a.v. de Wet natuurbescherming.....	9
	Bijlage 1: Kaart resultaten haas	10
	Bijlage 2: Kaart cameravallen kleine marterachtigen.....	11
	Bijlage 3: Foto's cameravallen	12
	Bijlage 4: Kaart resultaten rugstreeppad	13

1 INLEIDING

1.1 AANLEIDING EN DOEL

De gemeente Borsele is voornemens een nieuwe randweg te realiseren ten noorden van de kern van Hoedekenskerke. Deze ingreep wordt gezien als een ruimtelijke ontwikkeling.

In 2022 is door Adviesbureau E.C.O. Logisch B.V. verkennend natuuronderzoek uitgevoerd middels een quickscan Wet natuurbescherming¹. Uit de quickscan is gebleken dat het projectgebied mogelijk functies herbergt voor flora, haas, kleine marterachtigen, konijn, rugstreeppad en vleermuizen. In opdracht van de initiatiefnemer is derhalve een aanvullend onderzoek uitgevoerd naar het gebruik van het projectgebied door flora, haas, kleine marterachtigen, konijn en de rugstreeppad. Het onderzoek naar vleermuizen is niet uitgevoerd, aangezien de voor verblijfplaatsen geschikte woonwag niet meer aanwezig is in het projectgebied. Dit rapport bevat de resultaten van het onderzoek en aanbevelingen ten opzichte van de Wet natuurbescherming.

1.2 WETTELIJK KADER

Wat betreft de soortbescherming in de Wet natuurbescherming zijn er verschillende beschermingsregimes. Er wordt onderscheid gemaakt in soorten die op basis van Europese wetgeving beschermd zijn vanuit de Vogelrichtlijn en de Habitatrichtlijn en soorten die nationaal als beschermde soort zijn aangewezen. Middels een provinciale verordening kunnen nationaal beschermde soorten worden vrijgesteld van de verbodsbepalingen in de Wet natuurbescherming. De vrijgestelde soorten kunnen verschillen per provincie.

Wanneer er door uitvoering van werkzaamheden sprake is van een overtreding van de verbodsbepalingen in artikel 3.1, 3.5 of 3.10 van de Wet natuurbescherming, is een ontheffing noodzakelijk. Een ontheffing wordt uitsluitend verleend, indien is voldaan aan elk van de volgende voorwaarden:

1. Er bestaat geen andere bevredigende oplossing.
2. Er is sprake van een in de wet genoemd belang voor de betreffende soort of soortgroep.
3. Er wordt geen afbreuk gedaan aan het streven de populaties van de betrokken soort in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan.

Er kan mogelijk zonder een ontheffing middels een door het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit goedgekeurde gedragscode worden gewerkt. Dit is enkel mogelijk indien de handelingen niet van wezenlijke invloed zijn op de aanwezige beschermde soorten en aan de voorwaarden in de gedragscode wordt voldaan.

De rugstreeppad en vleermuizen zijn op Europees niveau beschermd. De verbodsbepalingen voor Europees beschermde soorten zijn opgenomen in artikel 3.5 (Habitatrichtlijn) van de Wet natuurbescherming (met uitzondering van vogels).

De akkerboterbloem, dreps, haas, kleine marterachtigen, konijn en de naakte lathyrus zijn op nationaal niveau beschermd. De verbodsbepalingen voor nationaal beschermde soorten zijn opgenomen in artikel 3.10 van de Wet natuurbescherming.

¹ Adviesbureau E.C.O. Logisch B.V. (2023). *Quickscan Randweg Hoedekenskerke* (Projectcode: RANA22B8). 16 maart 2023.

Europees beschermde soorten – Habitatrichtlijn (Artikel 3.5 Wet natuurbescherming)

1. Het is verboden in het wild levende dieren van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel a, bij de Habitatrichtlijn, bijlage II bij het Verdrag van Bern of bijlage I bij het Verdrag van Bonn, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen.
2. Het is verboden dieren als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te verstoren.
3. Het is verboden eieren van dieren als bedoeld in het eerste lid in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen.
4. Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in het eerste lid te beschadigen of te vernielen.
5. Het is verboden planten van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel b, bij de Habitatrichtlijn of bijlage I bij het Verdrag van Bern, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.

Nationaal beschermde soorten (Artikel 3.10 Wet natuurbescherming)

1. Onverminderd artikel 3.5, eerste, vierde en vijfde lid, is het verboden:
 - a. in het wild levende zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen en kevers van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel A, bij deze wet, opzettelijk te doden of te vangen;
 - b. de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in onderdeel a opzettelijk te beschadigen of te vernielen, of;
 - c. vaatplanten van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel B, bij deze wet, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.

2 ONDERZOEKSMETHODIEK

2.1 FLORA

Het onderzoek naar beschermde flora is gericht op de akkerboterbloem, dreps en de naakte lathyrus. Het onderzoek bestaat uit één inventarisatieronde in de bloeimaanden van de betreffende soorten (juni – juli 2023). Het projectgebied is door een vegetatiespecialist te voet doorkruist, waarbij alle aangetroffen beschermde vaatplanten op kaart zijn ingetekend en zijn gemarkeerd met een GPS.

2.2 HAAS

De aanwezigheid van de haas in het projectgebied is onderzocht met behulp van een warmtebeeldkijker. In de periode februari – april 2023 is hiertoe één nachtelijke inventarisatieronde uitgevoerd. Tijdens deze inventarisatieronde is het projectgebied met een warmtebeeldkijker onderzocht op de aanwezigheid van de haas. Gedurende de overige inventarisaties is eveneens aandacht besteed aan de aanwezigheid van de haas binnen het projectgebied.

2.3 KLEINE MARTERACHTIGEN

De groep kleine marterachtigen bestaat uit de bunzing, hermelijn en de wezel. Het onderzoek naar de hermelijn en de wezel heeft primair plaatsgevonden met behulp van een zogenaamde wezelcamera. Dit is een standaard cameraval welke in een behuizing is geplaatst met twee openingen geschikt voor marterachtigen. In de behuizing is vervolgens geurstof of lokvoer aangebracht. Deze cameraval is minstens zes weken actief geweest in de periode maart tot en met augustus 2023, waarbij deze periodiek is uitgelezen en de batterijen ververs zijn. De wezelcamera is geschikt voor het in beeld brengen van de hermelijn en de wezel en in mindere mate ook de bunzing.

Voor het in beeld brengen van de lokale verspreiding van de bunzing is daarom aanvullend op een strategische plaats een struikrover in het veld geplaatst. De struikrover betreft een cameraval op de grond, geplaatst in een PVC buis. Voor de cameraval is een lokstof aangebracht om de trefkans op individuen van de bunzing te vergroten. De cameraval locatie is ter plaatse in het veld bepaald aan de hand van het voorkomen van geschikt habitat. De verschillende inventarisatiemethoden vullen elkaar aan en geven een nauwkeurig beeld van de aanwezigheid van kleine marterachtigen.

Het voorkomen van de kleine marterachtigen is naast de aanwezigheid van voldoende dekking ook afhankelijk van de aanwezigheid van voldoende prooidieren. Om die reden is bij de plaatsing en bij de controles van de cameravallen ook specifiek gelet op sporen, prooiresten en individuen van prooidiersoorten voor de marterachtigen. Het onderzoek naar kleine marterachtigen is uitgevoerd conform de "Handreiking kleine marters in relatie tot soortbescherming" van de Provincie Noord-Brabant².

2.4 KONIJN

Het onderzoek naar beschermde functies van het konijn bestaat uit een inspectie van het projectgebied op de aanwezigheid van belopen hollen. In de periode februari – april (mei) 2023 is het projectgebied te voet doorkruist, waarbij de aanwezigheid van belopen hollen op kaart is ingetekend en gemarkeerd met GPS. Bij aanwezigheid van belopen hollen zijn deze met behulp van cameravallen geïnventariseerd om de aanwezigheid van het konijn aan te tonen dan wel uit te sluiten. Tijdens overige inventarisaties is eveneens aandacht besteed aan de aanwezigheid van het konijn in het projectgebied.

2.5 RUGSTREEPPAD

De inventarisaties van de rugstreeppad zijn uitgevoerd onder voor deze soort gunstige weersomstandigheden en op basis van het Kennisdocument Rugstreeppad³. Hierbij is de aanwezigheid van koorzang en larven onderzocht. Bij het onderzoek naar rugstreeppad hebben twee bezoeken plaatsgevonden in de periode 15 april – 1 juni 2023 (t.b.v. koorzang) en twee bezoeken in de periode juni – juli 2023 (t.b.v. koorzang en larven). Tijdens de overige inventarisaties is tevens aandacht besteed aan het voorkomen van beschermde amfibieën.

² [REDACTED] (2017) Handreiking Kleine Marters in relatie tot soortenbescherming. Zoogdierverseniging in opdracht van Provincie Noord-Brabant. 13 oktober 2017.

³ BIJ12 2017, Kennisdocument Rugstreeppad, versie 1.0. Juli 2017.

2.6 VLEERMUIZEN

Tijdens de habitatscan is er een woonwagen aangetroffen binnen het projectgebied waar mogelijk zomer- en paarverblijfplaatsen van vleermuizen aanwezig konden zijn. Alvorens de inventarisaties naar vleermuizen zijn uitgevoerd, is de woonwagen uit het projectgebied verwijderd. In de quickscan zijn essentiële vliegroutes en foerageergebied binnen het projectgebied uitgesloten. Er is derhalve geen onderzoek uitgevoerd naar beschermde functies van vleermuizen. Beschermde functies van vleermuizen zijn uit te sluiten in het projectgebied.

2.7 OVERZICHT INVENTARISATIES

In tabel 1 is een overzicht gegeven van de data en weersomstandigheden van het onderzoek. De inventarisaties zijn uitgevoerd door ing. [REDACTED] en ing. [REDACTED]

Tabel 1: Overzicht inventarisaties

Datum	Tijd	Hoofdgroep	Activiteit	Weersomstandigheden
23-03-2023	04:10 – 06:40	Haas	Terreingebruik (warmtebeeld)	Vrijwel geheel bewolkt, 4 Bft, 12 °C
23-03-2023	06:40 – 08:00	Konijn	Sporenonderzoek	Vrijwel geheel bewolkt, 4 Bft, 11 °C
23-03-2023	08:00 – 09:30	Kleine marterachtigen	Camera's plaatsen en sporenonderzoek	Vrijwel geheel bewolkt, 4 Bft, 12 °C
13-04-2023	09:30 – 10:00	Kleine marterachtigen	Controle camera's en sporenonderzoek	Half tot zwaar bewolkt, 4 Bft, 10 °C
09-05-2023	20:15 – 21:00	Kleine marterachtigen	Controle camera's en sporenonderzoek	Half bewolkt, 3 Bft, 12 °C
09-05-2023	21:00 – 22:30	Rugstreeppad	Koorzang	Geheel bewolkt, 3 Bft, 12 °C
22-05-2023	21:20 – 22:45	Rugstreeppad	Koorzang	Vrijwel geheel bewolkt, 3 Bft, 13 °C
19-06-2023	21:50 – 23:15	Rugstreeppad	Koorzang	Zwaar bewolkt, 3 Bft, 20 °C
26-06-2023	09:00 – 11:00	Flora	Inventarisatie beschermde soorten	Half tot zwaar bewolkt, 4 Bft, 20 °C
26-06-2023	11:00 – 12:30	Rugstreeppad	Larven	Half tot zwaar bewolkt, 4 Bft, 21 °C

3 RESULTATEN

3.1 FLORA

Binnen het projectgebied zijn geen exemplaren van de akkerboterbloem, dreps en de naakte lathyrus aangetroffen. Tijdens de inventarisatie zijn enkele gelijkende soorten waargenomen, zoals de akkerwinde, egelboterbloem, kruipende boterbloem en de scherpe boterbloem. In het projectgebied is geen beschermde flora vastgesteld.

3.2 HAAS

Binnen het projectgebied zijn tijdens het onderzoek met de warmtebeeldkijker geen individuen van de haas vastgesteld. In de directe omgeving van het projectgebied zijn 14 foeragerende en rustende individuen van de haas waargenomen met de warmtebeeldkijker. Gedurende overige inventarisaties zijn enkele foeragerende individuen van de haas waargenomen in het projectgebied. In de directe omgeving van het projectgebied bevindt zich voldoende soortgelijk habitat met geschikt foerageergebied en geschikte verblijf- en voortplantingsplaatsen voor de haas. Het projectgebied betreft derhalve geen essentieel leefgebied voor de lokale populatie van de haas. In bijlage 1 zijn de resultaten van het onderzoek naar de haas op kaart weergegeven.

3.3 KLEINE MARTERACHTIGEN

Tijdens het onderzoek zijn geen individuen van kleine marterachtigen vastgelegd op de cameravallen. In het projectgebied zijn geen individuen en sporen van kleine marterachtigen vastgesteld. Op de wezelcamera zijn individuen van de aardmuis, bosmuis, huismuis, huisspitsmuis en de veldmuis waargenomen. Op de struikrover zijn individuen van de bosmuis, egel, fazant, heggemus, huiskat, koolmees, merel, tjiftjaf, wilde eend, winterkoning en de zanglijster waargenomen. Aangezien er geen individuen van kleine marterachtigen op de cameravallen zijn vastgelegd, wordt de aanwezigheid van verblijfplaatsen van kleine marterachtigen uitgesloten. In bijlage 2 zijn de locaties van de cameravallen van het onderzoek naar kleine marterachtigen op kaart weergegeven. In bijlage 3 zijn camerabeelden van de cameravallen in het projectgebied weergegeven.

3.4 KONIJN

In het projectgebied zijn geen beschermde functies van het konijn vastgesteld. Binnen het projectgebied en de directe omgeving zijn geen holen, individuen en overige sporen van het konijn waargenomen.

3.5 RUGSTREEPPAD

Tijdens het onderzoek zijn geen beschermde functies van de rugstreeppad vastgesteld in het projectgebied. Binnen het projectgebied zijn geen larven, juvenielen en (sub)adulten van de rugstreeppad waargenomen. In de omgeving van het projectgebied, op een afstand van circa 250 en 450 meter ten zuiden van het projectgebied, zijn locaties met roepende koren van circa 5 tot 10 individuen van de rugstreeppad vastgesteld. Tevens is hier één overstekend individu op straat aangetroffen. In bijlage 4 zijn de resultaten van het onderzoek naar de rugstreeppad op kaart weergegeven.

3.6 VLEERMUIZEN

Het projectgebied bevat geen mogelijkheden meer voor verblijfplaatsen van vleermuizen. Essentiële vliegroutes en foerageergebied zijn in de quickscan uitgesloten. Het projectgebied bevat geen beschermde functies van vleermuizen.

3.7 BESCHERMDE FUNCTIES PROJECTGEBIED

Binnen het projectgebied bevinden zich geen exemplaren van beschermde flora en zijn geen beschermde functies van de haas, kleine marterachtigen, konijn, rugstreeppad en vleermuizen aanwezig.

4 CONCLUSIE EN AANBEVELINGEN

4.1 CONCLUSIE

Binnen het projectgebied zijn geen exemplaren van beschermde flora aanwezig. In het projectgebied zijn geen vaste verblijf- en voortplantingsplaatsen van de haas, kleine marterachtigen, konijn en de rugstreeppad vastgesteld. Het projectgebied bevat geen mogelijkheden voor verblijfplaatsen van vleermuizen en tijdens de quickscan zijn essentiële vliegroutes en foerageergebied uitgesloten. Het projectgebied bevat geen beschermde functies.

4.2 AANBEVELINGEN T.A.V. DE WET NATUURBESCHERMING

Het projectgebied fungeert als foerageergebied van de haas. Dit betreft geen essentiële functie. Er dienen echter maatregelen te worden getroffen om het doden van individuen van de haas te voorkomen tijdens de geplande werkzaamheden. Het doden van individuen van de haas kan worden voorkomen door (een combinatie van) de volgende maatregelen:

- Het maaien en verwijderen van groen uitvoeren buiten de kwetsbare periode van de haas (februari t/m september);
- Bij het maaien en verwijderen van groen van binnen naar buiten werken of in één richting te werken richting te handhaven groen;
- Bij het maaien en verwijderen van groen een korte maaibalk gebruiken;
- Bij het maaien en verwijderen van groen een wildketting (wildverjager) gebruiken;
- En / of het opsporen en verjagen van individuen van de haas voorgaand aan het maaien en verwijderen van groen.

In de nieuwe situatie, wanneer de randweg gerealiseerd is, kan het aanrijden van de haas zoveel mogelijk worden voorkomen door (een combinatie van) de volgende maatregelen:

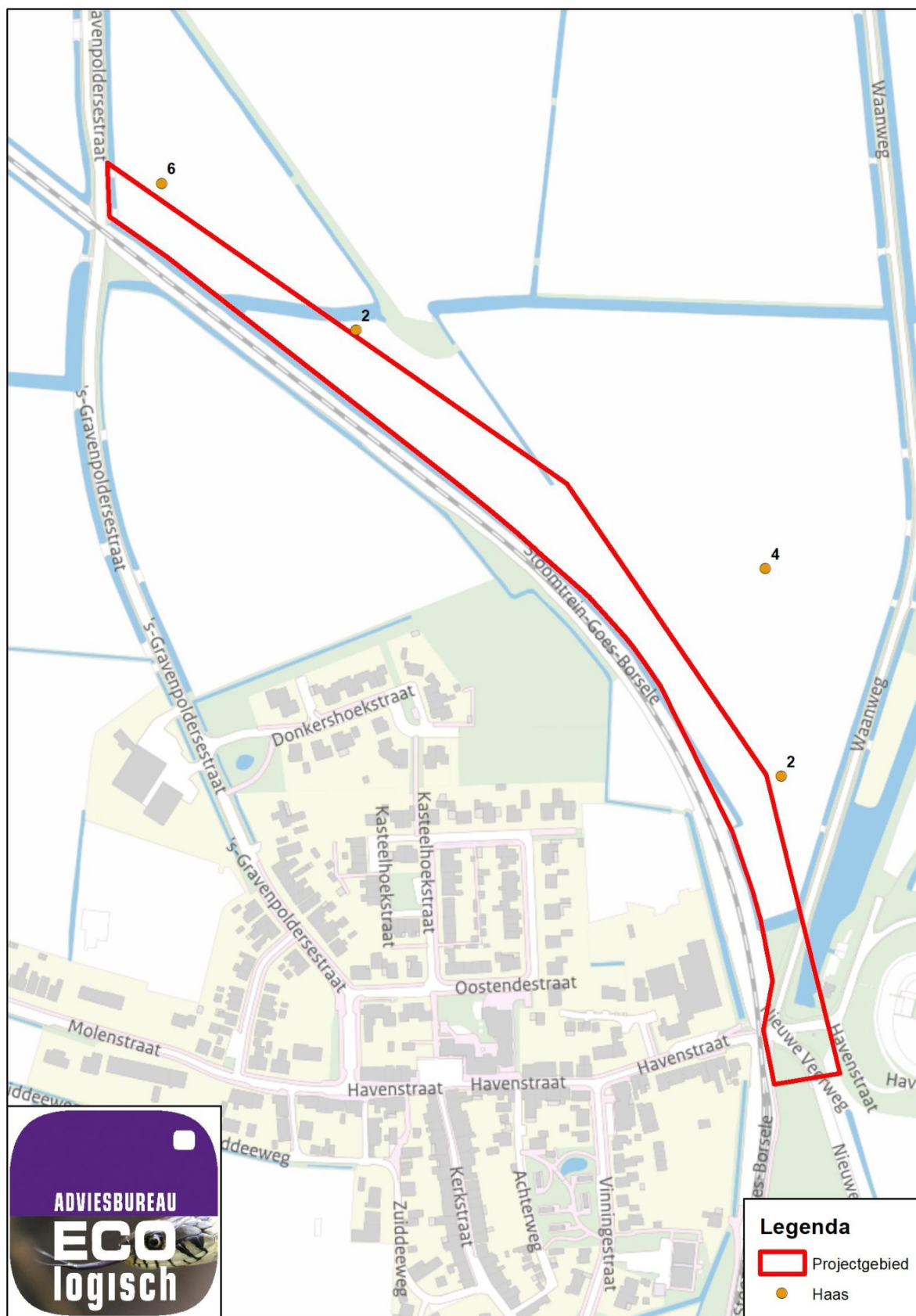
- Het plaatsen van waarschuwborden voor overstekend wild;
- Het plaatsen van hekken langs de weg;
- Het plaatsen van wildreflectoren langs de weg;
- Het beperken van de maximumsnelheid.

In de omgeving van het projectgebied zijn individuen van de rugstreeppad waargenomen. Deze soort is op Europees niveau beschermd (artikel 3.5) en heeft een voorkeur voor laag begroeide terreinen met een vergaafbare bodem, waaronder braakliggende bouwterreinen. Er wordt aanbevolen om kolonisatie van het projectgebied door de rugstreeppad tijdens de werkzaamheden te voorkomen. Dit kan onder andere door tijdig een amfibieën-kerend raster rondom het werkgebied te plaatsen en het ontstaan van ondiepe plassen of poelen in het werkgebied te voorkomen.

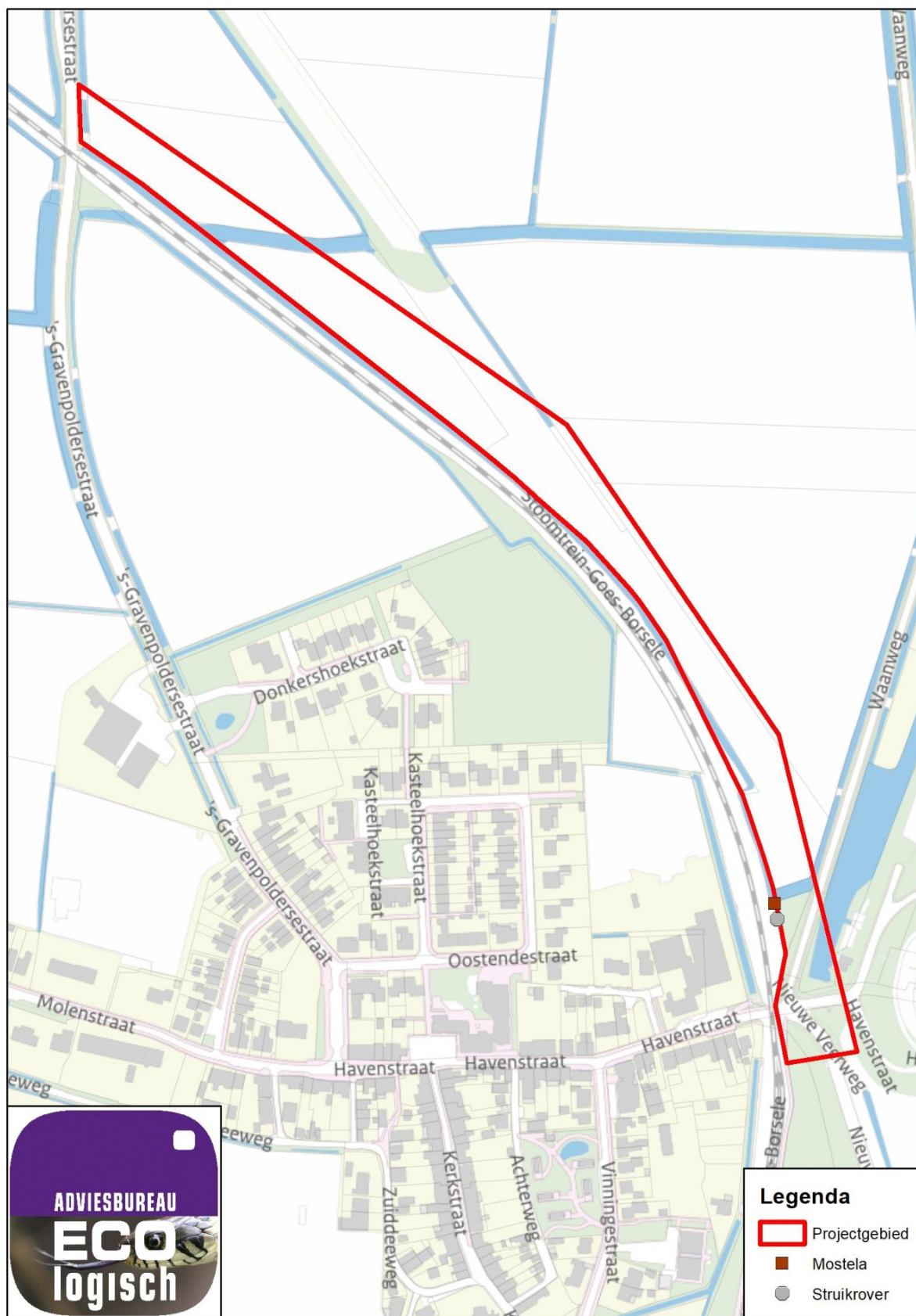
Het projectgebied biedt geschikt broedbiotoop voor broedgevallen van algemene broedvogels. Het is aan te bevelen werkzaamheden buiten het broedseizoen van vogels (globaal maart – augustus) plaats te laten vinden. De vermelde periode is niet leidend, elk broedgeval is beschermd. Ook broedgevallen buiten deze periode mogen niet verstoord worden. Indien de werkzaamheden tijdens het broedseizoen plaats moeten vinden, dient het projectgebied vooraf ongeschikt te zijn gemaakt of dient een aanvullende inspectie op broedvogels door een ecooloog te worden uitgevoerd om overtredingen te voorkomen.

Tijdens het verwijderen van groen, grondverzet en werkzaamheden aan de watergangen, dienen maatregelen te worden genomen om het doden van algemene amfibieën, vissen en zoogdieren te voorkomen. Dit kan bijvoorbeeld door het werken in één richting tijdens het verwijderen van groen en bij grondverzet, waardoor fauna voor de werkzaamheden uit kan vluchten, en door het wegvangen van amfibieën en vissen voorafgaand aan het droogleggen van (delen van) de watergangen, indien dit van toepassing is.

Bijlage 1: Kaart resultaten haas

Bijlage 2: Kaart cameravallen kleine marterachtigen

Bijlage 3: Foto's cameravallen

Afbeelding 1: Veldmuis op wezelcamera

Afbeelding 2: Egel op cameraval

Afbeelding 3: Heggenmuis op cameraval

Afbeelding 4: Huisspitsmuis op wezelcamera

Afbeelding 5: Bosmuis op wezelcamera

Afbeelding 6: Koolmees op cameraval

Afbeelding 7: Huiskat op cameraval

Afbeelding 8: Aardmuis op wezelcamera

Bijlage 4: Kaart resultaten rugstreepad

